FIN-FSA
FINANSSIVALVONTA

EUn tekoälyasetusta täydentävä lainsäädäntö

Finanssivalvonnan lausunto talousvaliokunnalle

Jussi Terho / Julkinen / SP/FIVA-EI RAJOITETTU

Finanssivalvonnan valvontavaltuudet

- Finanssivalvonta kannattaa hallituksen esityksen mallia valvonnan hajauttamisesta ja sitä, että Finanssivalvonta valvoo nimettyjä suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä valvottavissaan.
- Finanssivalvonta pystyy yhdistämään tekoälyvalvonnan osaksi muuta finanssisektorin tietojärjestelmien sekä IT- ja kyberriskien valvontaa.
- Finanssivalvonta on hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä nostanut esiin, että on epäselvää mikä viranomainen valvoo tekoälyn käyttöä Finanssivalvonnan valvottavissa siltä osin, kuin kyseessä ei ole suuririskinen tekoälyjärjestelmä.
- Tekoäly tulee olemaan läpileikkaava teknologia, joka on osa kaikkia prosesseja. Sen vuoksi tekoälyä ei pidä ajatella eristettäväksi yhdeksi valvottavaksi asiaksi vaan se on yksi tuotantokomponentti prosesseissa.

Esitetyt tehtävät ja toimivaltuudet Finanssivalvonnalle tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetussa laissa

- Finanssivalvonta kannattaa esitystä, että Finanssivalvonta toimii suuririskisten tekoälyjärjestelmien markkinavalvontaviranomaisena
  a) tekoälyjärjestelmille, jotka ovat tarkoitettu käytettäviksi sairaus- ja henkivakuutusten tapauksessa luonnollisia henkilöitä koskevaan riskinarviointiin ja hinnoitteluun
  b) tekoälyjärjestelmille, jotka ovat tarkoitettu käytettäväksi työttömyys- tai vakuutuskassoissa, vahinkovakuutusyhtiöissä tai eläkelaitoksissa viranomaisten puolesta sen arviointiin, ovatko luonnolliset henkilöt oikeutettuja välttämättömiin julkisen avun etuuksiin ja palveluihin, kuten terveydenhuollon palveluihin, sekä tällaisten etuuksien ja palvelujen myöntämiseen, vähentämiseen, peruuttamiseen tai takaisin perimiseen;
  c) tekoälyjärjestelmille, jotka ovat tarkoitettu Finanssivalvonnan valvottavissa, muissa finanssimarkkinoilla toimivissa tai ulkomaisissa valvottavissa käytettäviksi luonnollisten henkilöiden luottokelpoisuuden arviointiin tai heidän luottopisteytyksensä määrittämiseen

Seuraamusmaksut tekoälyasetuksen rikkomisesta

- Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti Finanssivalvonnan johtokunta tuomitsee maksettavaksi Finanssivalvonnan määräämät uhkasakot ja päättää hallinnollisista seuraamuksista. Finanssivalvonnan johtokunta tekee päätökset Finanssivalvonnan johtajan esityksestä. Johtokunnan jäsenet ovat riippumattomia Finanssivalvonnan valvottavista.
- Finanssivalvonnan sanktiotoimivaltuudet perustuvat pitkälti EU-sääntelyyn ja seuraamusmaksujen enimmäismäärät voivat kohota huomattavan suuriksi. Finanssivalvonnalla on pitkä kokemus ja vahva osaaminen hallinnollisten sanktioiden määräämisestä.
- Hallituksen esityksen mukaisesti tekoälyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunta määräisi yli 100 000 euron seuraamusmaksut. Alle 100 000 euron seuraamusmaksuista päättäisi Finanssivalvonnan johtokunta.

→ Finanssivalvonta pitää hallituksen esitystä tältä osin ongelmallisena, sillä jos rahoituslaitos rikkoo EU:n tekoälyasetuksen vaatimuksia, on mahdollista, että se rikkoo samalla finanssialan lainsäädännössä muita vaatimuksia, ja joiden sanktiointi on yksinomaan Finanssivalvonnan toimivallassa. Tällaisen asian käsittely kahdessa eri viranomaisessa ei olisi rahoituslaitosten kannalta kohtuullista, vähentäisi oikeusvarmuutta, eikä olisi viranomaisten rajallisten voimavarojen vuoksi tarkoituksenmukaista. Se olisi myös omiaan monimutkaistamaan ja pitkittämään seuraamusmaksuprosesseja.

→ Finanssivalvonta pitäisI parempana, että Finanssivalvonnan johtokunta päättäisi seuraamusmaksut takoälyasetuksen rikkomisesta niiden suuruudesta riippumatta.

Euroopan keskuspankille ilmoittava viranomainen

- Finanssivalvonta kannattaa esitystä, että se toimii viranomaisena, joka ilmoittaa Euroopan keskuspankille yhteiseen valvontamekanismiin osallistuvia luottolaitoksia koskevien markkinavalvontatoimiensa yhteydessä määrittämät tiedot, joilla voi olla mahdollisesti merkitystä Euroopan keskuspankin vakavaraisuuden valvontatehtäville.